

Trøndelag fylkeskommune

Steinkjer, 26.06.25

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet i Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund i Nord-Trøndelag og BirdLife Norge avd. Trøndelag.

Planprogram og hovudutfordringar for vassforvaltningsplan 2028–2033. Frå Forum for Natur og Friluftsliv Trøndelag.

Innspel til planprogram og hovudutfordringar

Vi vil først takke for høvet til å kome med innspel til planprogrammet og dei tilhøyrande hovudutfordringane. Desse dokumenta påverkar verksemda vår i stor grad, då miljøet og kvaliteten i vatnet er avgjerande for aktiviteten vår. Vi har eit ansvar for å ta vare på dei goda vatnet gir oss, i tillegg til at naturen har ein eigenverdi som må vernast.

Hovudinstrykket vårt er at planprogrammet og hovudutfordringane er godt skildra. Vi vil kommentere enkelte element, men har særleg fokus på korleis vi kan bli kopla på i det vidare arbeidet med sjølve planen. Våre organisasjonar har mykje å bidra med innan vassdragsforvaltning, og vi ønskjer å støtte opp om det vidare arbeidet.

Vatn – viktig for folkehelse, dyr og natur

Mange har si tilknytning til naturen nettopp gjennom vatn – anten bevist eller ubevisst. Dette kan vera direkte gjennom fiske eller padling, eller indirekte gjennom friluftsliv der vatnet legg grunnlaget for naturopplevingar.

Det er viktigare enn nokon gong å sikre desse kontaktflatene mellom folk og natur. Når ein har eit forhold til naturen og vatnet, er det lettare å prioritere dette i møte med motstridande interesser – som natur og vatn versus unødvendig utbygging.

Problema oppstår når goda frå reint vatn forsvinn. Når fisket blir borte, forsvinn òg mange av dei som jobbar for miljøet i vassdraga. Forholdet til naturen, som blir bygd opp gjennom livet og særleg i oppveksten, er viktig – ikkje berre for dei som nyt naturen, men òg for naturen sjølv, som då blir

høgare prioritert. Den frivillige innsatsen frå NJFF, BirdLife, DNT, Naturvernforbundet og mange fleire er avgjerande for å byggje dette forholdet og for å verne naturgrunnlaget som gjer aktivitetane deira mogleg. Aktivitetar som skaper eigarskap og ansvarskjensle for natur og vatn – dette er viktig!

Dessverre er mange av goda frå reint vatn borte eller under sterkt press. Mange stader er det berre historia som står att – fortalt av besteforeldre, som ei soge frå ei svunnen tid. Vi ønskjer å sikre grunnlaget for desse historiene, og vatnet er ein grunnstein i mange av dei.

Utan grunnlaget for frivillige organisasjonar forsvinn òg frivillig innsats og dei goda det gir. Vi ønskjer difor at dei frivillige sine stemmer blir høyrde i større grad, slik at vi får betre føreseielegheit. Ein kan kalle det miljørettferd.

Det handlar om vatn – men òg om så mykje meir.

Medverknad og samspel

Vi håpar å bli meir involverte framover, særleg i arbeidet med det kommande tiltaksprogrammet. Ved utforminga av tiltaksprogrammet kan lokalkunnskapen i våre lokallag og nettverk bidra sterkt. Mange er allereie engasjerte i tiltak for å betre miljøtilstanden i vassdraga, mykje av dette skjer på frivillig basis.

Denne innsatsen kan styrkast gjennom betre kommunikasjon mellom vassforvaltninga og det lokale engasjementet. Her kan FNF bidra med å knyte kontakt med lokale aktørar som har idear til prosjekt eller område som kan forbeistrast for å nå fleire miljømål. Samarbeid og informasjon om støtteordningar er nyttig for å gjere det lettare å bidra.

Det er òg nyttig å få invitasjonar til samlingar og kurs om relevante tema.

Vi veit at det vil bli arrangert synfaringar og møte i dei ulike vassområda no i perioden som dokumenta utarbeidast. Desse ønskjer vi i FNF å bli orienterte om, slik at vi kan vurdere om lokalkunnskapen i våre lag kan nyttast. Vi ønskjer at dette blir lagt opp som opne invitasjonar, slik at dei som har tid og ønskje kan bidra.

Regional referansegruppe

Det er per i dag ikkje noko regional referansegruppe i Trøndelag, FNF mange andre plassar er representert i regionale referansegrupper og vi ser på dette som nyttig der vi kan fungere som eit ekstra knytestpunkt opp til våre organisasjonar. Vårt arbeid i referansegruppa vil bli styrka dersom ein lokalt i vassområda koplar seg tettare på frivilligheita, med opne invitasjonar til møte og synfaringar der det er nyttig å ha oss med. Dette kan gjerast gjennom «lokale referansegrupper» som det heiter mange andre plassar, men vi i Trøndelag har skissert som medverknad under vassområdekoordinatorar. Gjennomføringa av dette tenker vi vassområdekoordinatorar kan ta lokalt med lag, organisasjonar og andre interesserte. Vi tenker det er naturleg at vi blir kontakt i denne prosessen og at det kanskje kan vera nyttig å ha med ein representant frå dei større regionallaga.

Ved lokal medverking der våre organisasjonar får moglegheit til å delta så får vi i FNF betre og sikrare tilbakemelding frå våre organisasjonar, noko som styrkjer vårt arbeid i den regionale referansegruppa og kontakten med vassområdekoordinatorane.

Ved å involvere lokale organisasjonar får ein òg eit betre grunnlag for å dokumentere verknadene av gjennomførte tiltak. Her kan vi spele kvarandre gode og få til meir.

Restaurering og habitatforbetrande tiltak

Det er positivt at ein planlegg mange gode tiltak. Samstundes er det viktig at slike tiltak ikkje blir brukte som ei slags avlat for å øydeleggje annan natur. Det er ikkje sikkert at restaurert natur blir like god som den som vart øydelagd – særleg ikkje dersom skjøtselen er mangelfull eller lokalitetane ueigna.

Vi er positive til alle forbetrande tiltak, men det er ekstra bra når dei skjer utan at annan natur blir øydelagd.

Utgreining av betre tilsyn med vassdragsnaturen

Mange naturinngrep blir nesten aldri kontrollerte. Vassdragsutbyggingar har ofte større negative verknader enn det som var føresett. Dette er mellom anna påpeika av NRK:

<https://www.nrk.no/klima/byggeboom-av-norske-sma-vannkraftverk-men-nve-kontrollerer-bare-noen-fa-1.16877598>

Det er krevjande å kontrollere alle vasskraftverk, men det må gjerast betre. Det er avdekt ulovlege demningar, manglande minstevassføring og andre tiltak som forringar vassdragsnaturen meir enn det vart lagt opp til. Dette må ta slutt. Utan inspeksjonar vil ikkje krava bli følgde godt nok. Mange kraftverk slepp for lite vatn i elva – og det seier seg sjølv at dette er negativt for livet i vassdraga. Fisk treng vatn kvar dag.

Planprogrammet nemner problematikken med modifiserte vassførekomstar. Vi håpar det kjem forslag til tiltak som legg opp til betre og meir omfattande tilsynsrutinar. Då kan vi stoppe unødvendig og ulovleg drift som skadar vassmiljøa.

Plastforureining

EU-kommisjonen har foreslått å inkludere mikroplast i tilstandsklassifiseringa, med påfølgande endringar i vassdirektivet. NORCE har sjekka og rydda elvar i Noreg og har foreslått ein klassifiseringsmodell for elvar, men denne er ikkje teken i bruk.

Plastforsøpling av vatn, hav og elvar er ei av dei mest alvorlege miljøutfordringane i vår tid.

Kvart år hamnar millionar av tonn plast i hava, elvane og innsjøane, noko som har store konsekvensar for økosystem, dyreliv og menneske si helse. I Trøndelag fylke er plastforsøpling av kysten, elvane og innsjøane ei betydeleg utfordring, særleg fordi regionen har ein lang kyststrekning, fjordar og eit rikt nettverk av vassdrag.

Handteringa av dette problemet krev innsats frå mange hald – frå lokale styresmakter til frivillige organisasjonar og næringslivet – som saman jobbar for å redusere plastforsøplinga gjennom ulike tiltak og samarbeid.

Per i dag er ikkje plast inkludert som eit kvalitetselement i vurderinga av økologisk tilstand i ein vassførekomst. Likevel kan tiltak som blir planlagde i forsøpla område skildrast og registrerast i Vannnett. Det blir gjennomført mykje forskning og kartlegging for å auke kunnskapen om korleis plast på avvegjar påverkar miljøet, naturmangfaldet og helsa vår.

Dei framtidige verknadene av mikroplast i vatn er delvis ukjende, og det kan vere nyttig å ha ein verdi for dette i klassifiseringa. Då kan ein sjå samanhengar over tid og betre dokumentere årsak-verknad, til dømes ved hormonforstyrringar hos fisk som påverkar fertilitet i vassdraga.

Mikroplast kjem frå mange kjelder som blant anna avløpsvatn,

Vi ønsker dette velkommen.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag

Åsmund Nordgulen

Koordinator

FNF Trøndelag

